

A. Chiuchiù — F. Minciarelli — M. Silvestrini, IN ITALIANO, CORSO DI LINGUA A LIVELLO INIZIALE E AVANZATO, Gramatica italiana per Stranieri, Ed. Guerra, Perugia, 1985.

Bogato pedagoško iskustvo u nastavi talijanskog jezika kao stranog jezika na Sveučilištu za strance u Perugii potaklo je autore na pisanje ovog udžbenika za učenje talijanskog jezika kao stranog jezika. Autori grade vlastiti pristup nastavi talijanskog jezika na solidnoj osnovi metodoloških i lingvističkih postavki Palmera, Skinnera, Chomskog, Wilkinsa, Titonea, Freddia, itd. Na te se izvore, naime, autori i sami pozivaju u tekstu predgovora.

Iz naslova je vidljivo da je udžbenik namijenjen početnicima, ali i učenicima koji posjeduju neko znanje o jeziku. Prema tome, udžbenik je namijenjen učenju ali i sistematizaciji i ponavljanju već stečenih znanja o jeziku.

U izboru riječi autori su se koristili listama frekvencije, a izvršili su i vrlo detaljnu provjeru frekvencije riječi i struktura pomoću kompjutora. Ta je knjiga i udžbenik, i priručnik, i gramatika s bogatim izborom raznih tipova vježbi. Gradivo je podijeljeno u 24 cjeline. U svim je cjelinama iskorišten isti tip obrade i prezentacije materijala te uvijek isti tip vježbi. Tako učenici i nastavnici točno znaju koji ih tip rada očekuje u pojedinoj fazi obrade cjeline. Takav način obrade ima prednosti, ali i nedostataka, jer može dovesti do zamora i smanjenja interesa učenika. Gramatička i leksička progresija vrlo su detaljno razrađene i logično slijede sadržaje cjelina.

Prvi, uvodni dio svih cjelina dan je u obliku dijaloga. Sadržaji dijaloga obrađuju situacije iz svakodnevnih komunikacijskih potreba učenika koji talijanski jezik uče u Italiji. Obradene su, npr., ove situacije: u vlaku, u tajništvu sveučilišta, susret, proslava rođendana, izlet, pisanje razglednica, posjet, u baru, sredstva masovne komunikacije, krađa, kod zubara, itd. Dijalozi, prema poštovanju gramatičku progresiju, vrlo su živi i autentični. Replike dijaloga ilustrirane su grafički vrlo uspješnim crtežima. Crteži imaju izraženu humorističku notu pa zato djeluju vrlo privlačno i sigurno mogu motivirati učenike. U prvom doticaju s novim gradivom autori se, dakle, koriste principima audiovizualnoga globalno-strukturalnog pristupa. Taj je pristup na tom stupnju učenja jezika i najekonomičniji i njime se najbrže postižu željeni rezultati. Živi i autentični dijalozi zahtijevaju i brzu leksičku i gramatičku progresiju. Nastavnici koji bi taj materijal željeli iskoristiti u uvjetima naše nastave jezika morat će primijeniti sporiji ritam rada i tekstove prilagoditi našim prilikama.

Tipovi vježbi i njihov slijed u svim su cjelinama jednaki. Nakon početnog dijaloga slijedi provjera razumijevanja teksta putem testa na višestruki (trostruki) izbor i vježbe pronalaženja točnih i pogrešnih tvrdnji. Nakon tih vježbi prepoznavanja slijedi vježba odgovora na pitanja u vezi sa sadržajem dijaloga. Utvrđivanje gramatičkih struktura provodi se pomoću niza strukturalističkih vježbi. Transformacije se vrše prema predloženom modelu. Te su vježbe idealne za jezični laboratorij, a kako nastava u Perugii predviđa i korištenje laboratorija, njihov je broj znatan. Gramatičke se strukture najprije usvajaju induktivno, putem raznih vježbi, a tek zatim je predviđeno grama-

tičko osvješćivanje i sistematizacija gradiva. Gramatičke sinteze vrlo su pregledne. Gradivo je najčešće prikazano u tablicama, uz korištenje tiska u boji, masnih slova i obojenih površina. Takav način tiska omogućuje veliku preglednost i jasnoću u izlaganju. Taj je dio knjige s metodološkog stajališta na zavidnoj razini. Prikazi su jasni i lako razumljivi i onima koji nemaju velike jezične kompetencije.

Posebno je zanimljiv dio cjelina tiskana pod naslovom »Occhio alla lingua«. U tom se dijelu učenicima obraća pažnja na neke karakteristične strukture talijanskog jezika. Riječ je o vrlo frekventnim izrazima koji se inače ne spominju na takav način, pa ih učenici teško pamte i primjenjuju. Taj će dio knjige biti vrlo zanimljiv i našim nastavnicima jer će ga moći iskoristiti u svom radu.

Autori su u izradi materijala vodili računa i o funkcionalnom pristupu nastavi. Upravo su zato u svakoj cjelini posebno istaknute jezične funkcije (npr. pozdravljanje pri dolasku i odlasku, obraćanje, traženje dozvole, zahvaljivanje, izricanje vlastitog mišljenja, pisanje pisama u raznim registrima, izricanje divljenja, simpatije, antipatije, itd.). Posebno izdvojene u tisku, te se jezične funkcije lakše pamte, a učenici, upozoreni na njihovu frekvenciju, sigurno će se njima češće koristiti u vlastitom izražavanju.

Uz svaku je cjelinu predviđen i kreativan rad učenika. Kreativne vježbe idu od vođenih do posve slobodnog izražavanja. Posebna se pažnja posvećuje pismenosti i vježbama pamćenja. Koristi se dictocomp. Tekst diktata učenici najprije čitaju, zatim pamte i usmeno reproduciraju, da bi zatim prešli i na pismenu rekonstrukciju teksta. Slijede kreativne vježbe dopunjavanja teksta, lična pitanja i konačno pismeni sastav na zadanu temu. Kod kreativnih vježbi bilo bi korisno da se tipovi vježbi mijenjaju. Mislim da bi veća varijacija u predloženim vježbama više poticala na kreativnost. U uvjetima nastave talijanskog jezika u nas uz vježbu slobodnog sastava bilo bi ponekad korisno tiskati i neke upute za sastavljanje, jer je kompetencija učenika na tom stupnju učenja jezika još ograničena.

U ovom su udžbeniku posebno vrijedni civilizacijski dodaci uz svaku cjelinu. Ti su dodaci ilustrirani vrlo atraktivnim fotografijama a obrađuju neke vidove života u Italiji i prikazuju njezinu kulturnu tradiciju, ali i suvremenost. Kroz te tekstove i autentične fotografije učenici mogu upoznati zemlju, ljude i običaje. Slika zemlje koja se stvara u svijesti učenika raznolika je i zanimljiva. Vrlo je pozitivno da se i to gradivo provjerava pitanjima. Ta pitanja traže od učenika razmišljanje i usporedbu između svoje zemlje i Italije. Takav stav autora potiče učenike na samostalno promatranje i zaključivanje o kulturnim sličnostima i razlikama.

Na kraju knjige tiskan je i niz vježbi za samostalan rad učenika. Za te vježbe posebno su tiskana i rješenja zadataka, tako da učenici mogu sami ispraviti vlastite pogreške. Tiskan je i niz testova za provjeru znanja nakon određenog broja cjelina. Na kraju, tiskan je tekst za globalnu provjeru znanja, koji obuhvaća čitavo gradivo.

Iz izloženoga je vidljivo da je ova knjiga za učenje talijanskog jezika plod vrlo sistematičnog rada autora. Našim je nastavnicima možemo preporučiti kao vrlo zanimljiv dodatni materijal i kao izvor autentičnoga govornoga talijanskog jezika. Gramatičke tablice mogu im pomoći u jasnijem tumačenju gramatičkoga gradiva. Napominjem da je udžbenik pisan za potrebe nastave talijanskog jezika kao stranog jezika u Italiji pa bi njegova primjena u nas zahtijevala određene promjene u ritmu rada i primjeni vježbi.

DEŠA DEVČIĆ (1913 — 1987)

Odsjek za germanistiku a s njim i čitav Filozofski fakultet izgubili su u Deši Devčić svog istaknutog člana, dugogodišnjeg nastavnika njemačkog jezika i germanističke lingvistike. Bila je jedan od onih malobrojnih nastavnika koji su poslije oslobođenja započeli izgrađivati Odsjek za germanistiku, u vrijeme kada su strahote rata još bile svima u sjećanju i kada su njemački jezik i njemačke književnosti izazivali asocijacije na najneslavnije razdoblje njemačke povijesti. Premda i sama žrtva njemačkog fašizma, Deša Devčić stavila je sve svoje intelektualne sposobnosti u nastojanje da svojim studentima približi njemačku kulturu i njemački jezik od njihovih najstarijih spomenika do danas. Kao vrstan pedagog znala je oživjeti riječ, pisanu prije tisuću godina, i fascinaciju intelektualnog doživljaja prenijeti na svoje studente, tako da su se pred nama pojavljivale germanaske čarobnice i božanstva, a iz gotске Biblije izbijala humana poruka cijelom čovječanstvu.

Deša Devčić je godine 1937. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu završila studij njemačkog s pomoćnim predmetima francuski i hrvatski. Već kao student uključila se u napredni komunistički pokret, a 1941. godine pridružila se NOB-u, radeći ilegalno kao kurir CK KP Hrvatske. Otkrivena je u siječnju 1942. i odvedena u logor. Nakon dvije godine patnji oslobođena je zamjenom i prešla je na oslobođeni teritorij gdje je obavljala različite prosvjetne funkcije. Od 1949. do umirovljenja 1974. godine Deša Devčić je bila nastavnik njemačkog jezika i historijske lingvistike. U vrijeme kada nije bilo nikakvih nastavnih materijala, pripremila je prva skripta a kasnije i udžbenike iz historijske lingvistike i povijesti jezika od kojih su »Älteste deutsche Text« i »Ältere deutsche Texte« još i danas standardni udžbenici iz kojih studenti germanistike upoznavaju ne samo razvoj njemačkog jezika nego i tokove razvoja njemačke kulturne povijesti.

Ali ne samo kao stručnjak za njemački jezik i historijsku lingvistiku, već i kao čovjek posebnih kvaliteta ostat će Deša Devčić u sjećanju svojih kolega s Filozofskog fakulteta. Stroga prema sebi, asketski skromna, uvijek je imala otvoreno srce za brige i probleme drugih. Ništa je nije moglo toliko povrijediti i uzbuditi kao nepravda nanesena drugima, a pomagala je svima koliko je god svojim snagama mogla. Filozofski fakultet bio joj je drugi dom, i njemu je posvetila velik dio svog života. I poslije odlaska u mirovinu zadržala je kontakt s Odsjekom za germanistiku i redovito pratila što se u germanistici zbiva, dok je nije bolest odijelila od svijeta.

Deše Devčić više nema, ali ostaje sjećanje na stručnjaka, dobrog čovjeka i prijatelja koji je u našoj sredini ostavio trajan trag.

Stanko Žepić